Gemeente Sittard-Geleen

Voorstel aan Gemeenteraad

Registratienummer: 2691646

Onderwerp
verruimen (ambtelijk) mandaat welstandsadvisering

Voorstel
1. de Nota Ruimtelijke Kwaliteit incl. Handboeken te wijzigen conform bijlagen IA,IB en IC (de in rood aangegeven teksten zijn de wijzigingen), waarbij afgezien wordt van inspraak op grond van het bepaalde in artikel 1, lid 2 Inspraakverordening Sittard-Geleen 2016;
2. de Verordening en het Reglement van Orde op de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit te wijzigen conform bijlage II (de in rood aangegeven teksten zijn de wijzigingen).

Samenvatting / openbare besluitenlijst
Ter implementatie van de Omgevingswet met zijn expliciete nadruk op eenvoud en snelheid, integraliteit en participatie, zijn de werkprocessen rondom vergunningverlening in een aantal pilots opgesteld (snel-serviceformule en ontwerpformule). In het najaar is hierover een themasessie georganiseerd voor het college. Ter ondersteuning van deze pilots/formules en de doorontwikkeling van de werkprocessen wordt nu een aantal acties voorgesteld ter stroomlijning en versnelling van de welstandstoets, die deel uitmaakt van het proces omgevingsvergunning.
Deze voorstellen zien op het verruimen van het ambtelijk mandaat voor welstandsadvisering, via het aanvullen van de Handboeken uit de Nota Ruimtelijke Kwaliteit (NRK) en het door Burgemeester en Wethouders vaststellen van een beleidsregel hieromtrent, almede op het verbreden van het mandaat van de leden van de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (ARK) voor o.a. een digitaal inloopuurtje. Bovendien wordt voorgesteld het middendeel van het Chemelot-terrein welstandsvrij te maken (excl. o.a. de Brightlands Chemelot Campus en het hiervoor gereserveerde uitbreidingsterrein).
Met deze voorstellen wordt de eerste fase voor het door-ontwikkelen van de NRK onder het regime van de Omgevingswet juridisch geconcretiseerd.

Burgemeester mr. J.Th.C.M. Verheijen	Gemeentesecretaris mr. G.J.C. Kusters 21-1-21

Toelichting voorstel

Indachtig de bedoeling van de Omgevingswet (Ow), wordt een pakket aan maatregelen voorgesteld ter stroomlijning en versnelling van de werkprocessen rondom vergunningverlening, onderdeel welstandsadvisering. Variërend van het vaststellen van een beleidsregel voor het verruimen van het ambtelijk mandaat (bevoegdheid college van Burgemeester en Wethouders), tot het aanpassen van de Verordening en het Reglement van Orde op de ARK alsmede het aanpassen van de NRK, alle bevoegdheid van de gemeenteraad.

Voor de details ten aanzien van de door het college van Burgemeester en Wethouders vastgestelde beleidsregel, wordt verwezen naar de paragraaf 'juridisch'.

De maatregelen, die de bevoegdheid van uw raad regarderen, zien in hoofdlijnen op het volgende:

1. Aanvullen Handboeken, onderdeel van de NRK:

Aanvragen, die passen binnen de Handboeken, mogen ambtelijk worden afgedaan (ambtelijk advies). Bij twijfel óf een negatieve uitkomst, wordt advies ingewonnen bij een gemandateerd ARK-lid. Voor de helderheid: (ambtelijk) mandaat geldt niet voor (bouw)plannen, die gerelateerd zijn aan een monument of een beschermd gezicht. Met het aanvullen van de Handboeken wordt het ambtelijk mandaat dus uitgebreid.
Concreet betekent het voorstel dat het Handboek Kleine Bouwinitiatieven wordt aangevuld met een gestandaardiseerd welstandskader voor vergunning-plichtige dakkapellen hoog in het dakvlak, ook aan de voorzijde, ten behoeve van woningen met een binnen-hoogte, die onvoldoende is voor reguliere plaatsing van dakkapellen. De ervaring leert dat hier een grote vraag naar is.
Bovendien is een gestandaardiseerd welstandskader uitgewerkt voor twee-laagse aanbouwen bij half-vrijstaande en tussenwoningen. Deze standaard is ontwikkeld naar aanleiding van de ARK-advisering door de jaren heen. De spreekwoordelijke 'rode draad' is hier dus in een catalogus-format vastgelegd.
Daarnaast is het Handboek Reclame aangevuld met enkele voorbeelden, die uit de dagelijkse praktijk van aanvragen en ARK-advisering naar voren zijn gekomen, waaronder verwijzingsborden voor maatschappelijke instellingen.
Tot slot is aan de algemene reclame-criteria een door de ARK ontwikkeld welstandskader voor LED-light displays outdoor toegevoegd, uitsluitend als experiment/pilot ter beoordeling van de ARK.

De Handboeken worden in de nabije toekomst ook ingezet voor het toepassen van de zogenaamde snel-serviceformule, welk format nu verder wordt doorontwikkeld.

Voor een gedetailleerd overzicht en de daadwerkelijke wijzigingsvoorstellen wordt verwezen naar bijlage IB.

2. Binnen-terrein Chemelot-site, algemeen deel NRK:

Nu er enige jaren met de NRK is gewerkt, blijkt dat het hanteren van een welstandsregime met sturing op ruimtelijke kwaliteit van het binnenterrein van Chemelot-site onvoldoende toegevoegde waarde heeft. Op deze terreinen is met name sprake van een puur efficiënte (loodsen) en technische beeldkwaliteit (fabrieken), die bovendien vanaf de openbare weg niet zichtbaar is.
Voorgesteld wordt dan ook deze binnenterreinen als welstandsvrij aan te merken.
De (uitbreiding van de) Brightlands Chemelot-campus en de voormalige steenberg blijven onder welstandsregime.

Voor een gedetailleerd overzicht en de daadwerkelijke wijzigingsvoorstellen wordt verwezen naar bijlage IA.

3. Verruimen ARK-mandaat (aanpassen Verordening en Reglement van Orde op de ARK):

Het verruimen van het ARK-mandaat is bedoeld om de ARK-advisering laagdrempeliger te maken en te versnellen (meer advisering door één ARK-lid in plaats van een plenaire commissie) en de ARK-advisering beter te kunnen inbedden in de ambtelijk werkprocessen (digitaal inloopuurtje en vaker vergaderen ARK in mandaat). Daartoe dient te worden geregeld dat advisering in ARK-mandaat ook negatief mag zijn en niet alleen positief (zoals nu geregeld). Verruiming wordt daarnaast gecreëerd door de mogelijkheid te bieden het mandaat ook toe te passen op plannen waarvan het advies mag worden verondersteld in lijn te liggen met eerdere soortgelijke plenaire advisering. Dit is een verruiming bovenop de praktijk om het mandaat toe te passen op (bouw)plannen met een beperkte impact op de ruimtelijke kwaliteit en het omgevingsbeeld en biedt de gelegenheid om hiermee ervaring op te doen.
Voor de helderheid: ARK-mandaat geldt niet voor (bouw)plannen, die gerelateerd zijn aan een monument of een beschermd stads/dorpsgezicht.

Voor een gedetailleerd overzicht en de daadwerkelijke wijzigingsvoorstellen wordt verwezen naar bijlage II.

Duurzaamheid

Nu de NRK op een aantal onderdelen wordt geactualiseerd, (Chemelot site deels welstandsvrij, aanvullen handboeken) is de gelegenheid te baat genomen om het reeds in de NRK opgenomen onderdeel duurzaamheid meer te benadrukken. In het algemeen deel is de duurzaamheids-paragraaf aangevuld en in de erbij behorende handleiding 'vaste criteria' wordt expliciet vermeld dat de gemeente duurzaamheidstoepassingen stimuleert en samen met partners naar oplossingen zoekt (bijlage IA).

Financiën

n.v.t.

Inspraak

Op grond van artikel 2, lid 1 van de gemeentelijke Inspraakverordening wordt voorgesteld af te zien van inspraak en dus geen ontwerp van de gewijzigde Nota Ruimtelijke Kwaliteit c.a. ter visie te leggen. De wijziging ziet immers niet op een nieuwe inhoudelijke wijziging van de materie, die de burger in negatieve zin raakt. Zo zien de aanvullingen van de Handboeken op het formaliseren en standaardiseren van bestaande welstandsadvisering (reclame en twee-laagse aanbouw) of het verruimen van de mogelijkheden voor de burger (dakkapel) waarbij de gemeente binnen duidelijke, door de ARK onderschreven welstandskaders, tegemoet komt aan een bestaande vraag.
Voor het welstandsvrij maken van een deel van het Chemelot-binnenterrein geldt hetzelfde: dit gebied beïnvloedt het omgevingsbeeld niet negatief.

Juridisch

a.

Het verruimen van het ambtelijk mandaat is een bevoegdheid van het college van Burgemeester en Wethouders op grond van artikel 6.2 lid 1 Besluit omgevingsrecht: de zogenaamde kan-bepaling. Met deze bepaling heeft het college de bevoegdheid zelf te bepalen of welstandsadvies bij een externe, onafhankelijk commissie wordt ingewonnen, of dat de welstandsafweging ambtelijk wordt uitgevoerd. Tegelijkertijd met het vaststellen van het raadsvoorstel heeft het college dan ook de beleidsregel 'invulling artikel 6.2 besluit omgevingsrecht (zogenaamde kan-bepaling welstandsadvies)' vastgesteld.
Daarbij is een aantal uitgangspunten leidend geweest voor het opstellen van de beleidsregel: rechtszekerheid en handhaafbaarheid. Dit betekent dat het welstandskader voor ambtelijke toetsing duidelijk en concreet moet zijn. Niet vatbaar voor interpretatie, hetgeen aan (een gemachtigd lid van) de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit is en blijft, waarin onafhankelijke deskundigen zitting hebben die de expertise hebben om het meer algemeen geformuleerde welstandsbeleid te kunnen interpreteren en daarmee maatwerk te kunnen toepassen.
Concreet ziet de beleidsregel op zogenaamde herhalingsplannen (formeel bouwplan is gelijk aan eerder schetsplan met positief advies (onder voorwaarde), invulling van voorwaarde bij positief advies en op ambtelijke toetsing aan de hand van de Handboeken uit de Nota Ruimtelijke Kwaliteit.

In het Reglement van Orde dient een koppeling te worden opgenomen voor het ambtelijk mandaat waarbij (bouw)plannen kunnen worden getoetst aan een voorafgaand door de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit geformuleerd welstandsadvies en de daarbij behorende verslaglegging en motivering van dit advies. Dit betreft positieve adviezen waarvan echter nog een duidelijk omschreven voorwaarde dient te worden ingevuld. De toetsing ten aanzien van de invulling van deze voorwaarde wordt dan niet meer door de ARK gedaan, maar ambtelijk. In geval van een bijzondere situatie, bij gerede twijfel of een potentieel negatief advies wordt het (bouw)plan overigens altijd voor advies voorgelegd aan een gemandateerd ARK-lid.

Voor de helderheid: ambtelijk mandaat geldt niet voor (bouw)plannen, die gerelateerd zijn aan een monument of een beschermd gezicht.

b.

Naast de intrinsiek inhoudelijke wijzigingen, zijn de NRK en de bijbehorende Handboeken ook ambtelijk gescreend op actuele benamingen e.d. en van een aangepaste redactie voorzien. Ook deze redactionele aanpassingen van ondergeschikte aard dienen expliciet ter besluitvorming te worden aangeboden en zijn verzameld in bijlage IC.

Kanttekeningen

Zoals in de samenvatting aangegeven wordt met deze voorstellen tevens gestart met het uitvoeren van de planning voor het door-ontwikkelen van de Nota Ruimtelijke Kwaliteit.
De NRK met de bijbehorende Handboeken is in 2015 vastgesteld en gaat per inwerkingtreding van de Omgevingswet (Ow) automatisch (van rechtswege) over naar het tijdelijke Omgevingsplan. Daarmee maakt de NRK als welstandsbeleid/omgevingskwaliteit weliswaar juridisch deel uit van dit Omgevingsplan, maar voor wat betreft de praktische toepassing heeft het nog steeds een positie naast het Omgevingsplan. Echter, de Omgevingswet koerst af op een trendbreuk: de bedoeling is dat het welstandsbeleid verweven raakt met de bepalingen van het Omgevingsplan. Dit betekent dat de doorontwikkeling van de NRK sterk afhankelijk is van de wijze waarop de gemeenteraad strategische keuzes maakt ten aanzien van de haar gegeven lokale beleidsvrijheid in de vorm van de zogenaamde "bruidsschat": gaan we als gemeente voor meer loslaten, ook van het vergunningenregime waar mogelijk, of blijven we juist meer traditioneel? Het definiëren van een stelselkeuze dus.

Met deze situatie in het achterhoofd, is vanuit de ambtelijke organisatie een planning op hoofdlijnen opgezet, volgens welke de Nota Ruimtelijke Kwaliteit (NRK) zou kunnen worden geactualiseerd, geëvalueerd en doorontwikkeld in opmaat naar de Omgevingswet. Samengevat komt deze planning erop neer dat de doorontwikkeling van de NRK via een drietrapsraket kan worden vormgegeven:

1. Fase 1 (2021) vormt de actualisatie (= huidige voorstel):
Op korte termijn doorvoering van de strikt noodzakelijke (juridische) aanpassing van de NRK / Verordening en Reglement van Orde ARK, ter ondersteuning van de procesverbeteringen rondom de omgevingsvergunningen, aangevuld met de beleidsregel zoals hierboven toegelicht.

2. Fase 2 (2021-2023):
Wordt gebruikt voor experimenteren, evalueren en voorbereiden van de stelselkeuze, waarbij ook de positie van de ARK nadrukkelijk onder de loep wordt gehouden.
Dit jaar, dus vóór inwerkingtreding van de Omgevingswet, dient uw raad een instellingsbesluit te nemen omtrent een Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit, die voor de rijksmonumenten wettelijk verplicht is en in praktische zin als (doorontwikkelde) opvolger van de huidige welstands- en monumentencommissies (voor Sittard-Geleen: de ARK) kan worden gezien. Uw raad zal hierover separaat worden geïnformeerd en geconsulteerd.

3. Fase 3 (2024/2025) ten slotte is het moment waarop de ervaringen en de daarop geënte keuzes worden geformaliseerd in het Omgevingsplan.

Inclusie:
De Nota Ruimtelijke Kwaliteit zal met ondersteuning door het team Bestuur en Communicatie bij de plaatsing op de gemeentelijke website voldoen aan de vereisten van leesbaarheid voor slechtzienden.
Daarnaast zijn de Handboeken behorende bij de Nota, tekstueel nog niet overeenkomstig B1-niveau voor wat betreft de begrijpelijkheid. De Handboeken gaan echter een explicietc functie vervullen bij de snel-serviceformule en zullen overeenkomstig de bedoeling van de Omgevingswet dienen te worden omgewerkt naar zogenaamde Toepasbare Regels (vragenbomen op B1 niveau). Hierop vooruitlopend worden de teksten nu, maar ook al bij de vaststelling van de NRK enige jaren geleden, verduidelijkt door tekeningen. Eén beeld zegt immers meer dan duizend woorden. Op deze wijze wordt rekening gehouden met laaggeletterdheid.

Planning
Het raadsbesluit zal op de gebruikelijke wijze worden bekendgemaakt met inwerkingtreding op de dag na bekendmaking. Omdat de door het college van Burgemeester en Wethouders vastgestelde beleidsregel samen met de onderdelen uit dit raadsvoorstel één pakket aan maatregelen vormt, zal bekendmaking en daarmee inwerkingtreding van de beleidsregel worden gecombineerd met het bekendmaken en in werking laten treden van het raadsbesluit. Dit geeft in de communicatie-aanpak, zowel extern als intern, duidelijkheid.

Bijlagen

Bijlage IA	overzicht inhoudelijke wijzigingen NRK: algemeen deel
Bijlage IB	overzicht inhoudelijke wijzigingen NRK: Handboek Kleine Bouwinitiatieven en Handboek Reclame
Bijlage IC	overzicht redactionele wijzigingen van ondergeschikte aard
Bijlage II	overzicht wijzigingen Verordening en Reglement van Orde op de ARK

Voorstel aan **Gemeenteraad**	
Steller : Mariska Jansen Telefoon : 06-34466640 E-mail : Mariska.Jansen@sittard-geleen.nl Portefeuillehouder: A.L.W.G. Houtakkers Cluster: Dienstverlening	Reg. nummer : 2691646 Reg. datum : * registratiedatum Reg.nummer(s) bijlagen :
Burgemeester mr. J.Th.C.M. Verheijen	Gemeentesecretaris mr. G.J.C. Kusters